

УЗГОДЖЕНО  
Директор

М. П. \_\_\_\_\_  
Підпис

**КАЛЕНДАРНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН  
із географії**

на 20 \_\_\_\_ / 20 \_\_\_\_ навчальний рік

для 8 \_\_\_\_\_ класу

учителя \_\_\_\_\_  
(прізвище, ім'я, по батькові)

№ уроку	Дата	Тема уроку	Зміст уроку
1		Об'єкти вивчення і методи досліджень фізичної та суспільної географії України. Джерела географічної інформації	Предмет вивчення курсу «Україна у світі: природа, населення». Методи досліджень фізичної та суспільної географії. Джерела географічної інформації. Значення знань із фізичної та суспільної географії України
2		Географічні дослідження території України в минулому і тепер	Стародавній етап географічного пізнання. Середньовічний етап географічного пізнання (кінець V — XVII ст.). Географічні дослідження в XIX — на початку XX ст. Сучасні географічні дослідження
<b>РОЗДІЛ I. ГЕОГРАФІЧНА КАРТА ТА РОБОТА З НЕЮ</b>			
3		Географічні карти та їхні елементи. Картографічні проекції	Відмінності географічної карти від інших моделей земної поверхні. Створення географічних карт. Як відрізняються географічні карти за характером спотворень
4		Способи зображення об'єктів і явищ на оглядових і тематичних картах. Класифікація карт	Способи зображення на картах об'єктів і явищ. Умовні знаки оглядових загальногеографічних карт. Види умовних знаків на тематичних картах. Класифікація географічних карт
5		Сучасні картографічні твори і джерела інформації та робота з ними	Географічні атласи. Геоінформаційні системи
6		Топографічні карти та їх практичне використання	Значення топографічних карт. Що відображено на топографічних картах. Вимірювання напрямків за топографічною картою. Вимірювання відстаней і висот. Прямокутні координати та їх визначення
7		Практична робота 1. Визначення напрямків, відстаней, площ, географічних і прямокутних координат, висот точок за топографічною картою	
<b>РОЗДІЛ II. ГЕОГРАФІЧНИЙ ПРОСТІР УКРАЇНИ</b>			
8		Основні поняття політичної географії	Політична карта світу, її елементи. Історія формування політичної карти світу. Державний лад
9		Географічне положення України	Загальні відомості про територію і кордони. Фізико-географічне положення. Економіко-географічне положення. Політико-географічне і геополітичне положення України. Практична робота 2. Позначення на контурній карті кордонів і назв сусідніх держав, крайніх точок, географічних центрів України та Європи; визначення координат точок, протяжності території країни в градусах і кілометрах

	Географічна номенклатура	Ключові поняття	Домашнє завдання
		Природні умови, природні ресурси, методи збирання фізико-географічної інформації: польові, стаціонарні та дистанційні	
		Картографічні проекції: азимутальна, циліндрична, конічна	
		Загальногеографічні та тематичні карти, великомасштабні, середньомасштабні та дрібномасштабні карти, умовні знаки	
		Географічний атлас, геоінформаційні системи	
		Топографічна карта, азимут, географічні координати, прямокутні координати	
	США, Китай, Німеччина, Росія, Канада, Австрія, Мексика, Бразилія	Територія, країна, держава, залежні країни і території, монархія, республіка, унітарні та федеративні держави	
	Острови (Зміїний, Джарилгач), півострови (Кримський, Керченський), коси (Арабатська Стрелка), затоки (Каркінітська), протоки (Керченська)	Кордони, фізико-географічне положення, економіко-географічне положення, політико-географічне і геополітичне положення	

№ уроку	Дата	Тема уроку	Зміст уроку
10		Зміни меж України від початку XX ст. та сучасний адміністративно-територіальний устрій	Зміни меж України від початку XX ст. Сучасний адміністративно-територіальний устрій України
11		Час на території України	Міжнародна система відліку часу. Як визначити різницю в місцевому часі пунктів. Як визначити різницю в поясовому часі пунктів. Який час називають літнім. Практична робота 3. Аналіз карти годинних поясів світу. Розв'язування задач на визначення часу
12		Узагальнення, перевірка і корекція знань за розділами «Географічна карта та робота з нею» і «Географічний простір України»	
<b>РОЗДІЛ III. ПРИРОДНІ УМОВИ І РЕСУРСИ УКРАЇНИ</b>			
<b>Тема 1. Рельєф, тектонічна та геологічна будова, мінеральні ресурси</b>			
13		Великі форми рельєфу	Фізична карта України. Рівнини. Гори
14		Найбільші тектонічні структури в межах України, їхнє співвідношення з великими формами рельєфу	Найбільші тектонічні структури. Тектонічні структури Євразійської літосферної плити та Середземноморського поясу. Практична робота 4. Встановлення за картами (тектонічною, геологічною, фізичною) зв'язків між тектонічними структурами, рельєфом, геологічною будовою та корисними копалинами у межах України (початок)
15		Геологічна історія Землі	Геохронологічна таблиця. Геологічна карта. Історія формування тектонічних структур. Зміна природних умов протягом антропогенного періоду. Вплив геологічної будови й тектоніки на діяльність людини
16		Закономірності поширення типів і форм рельєфу	Неотектонічні рухи і сучасний рельєф України. Невеликі форми рельєфу та їхні типи. Рельєф і діяльність людини
17		Різноманітність мінерально-сировинних ресурсів. Паливні корисні копалини	Різноманітність мінерально-сировинних ресурсів. Паливні корисні копалини

Географічна номенклатура	Ключові поняття	Домашнє завдання
Київ, Севастополь	Адміністративно-територіальні одиниці України, автономна республіка, області, райони, міста зі спеціальним статусом, населені пункти	
Гринвіцький меридіан	Місцевий час, поясний час, літній час, всесвітній час	
Східноєвропейська рівнина, низовини (Придніпровська, Причорноморська, Закарпатська, Поліська); височини (Придніпровська, Подільська, Донецька, Приазовська, Хотинська); гори (Українські Карпати, Кримські); вершини (Говерла, Роман-Кош, Берда)	Рівнини, височини, низовини, гори	
Східноєвропейська платформа, Український щит, Волино-Подільська плита, Дніпровсько-Донецька западина, Причорноморська западина, Скіфська платформа, Донецька складчаста область, Карпатська і Кримська складчасті системи	Тектонічні структури, платформа, плита, щит, западина, складчаста область, складчаста система	
	Геологічний час, геохронологічна таблиця, геологічна карта, антропогенний період, зледеніння	
Сейсμοактивна зона гір Вранча, грязьовий вулкан Джау-Тепе	Неотектонічні рухи, денудація, акумуляція, ерозійно-акумулятивний рельєф, денудаційний рельєф, гравітаційний рельєф, карстовий рельєф, еоловий рельєф, суфозійний рельєф	
Донецький та Львівсько-Волинський кам'яновугільні басейни, Дніпровський буровугільний басейн, Західний, Східний, Південний нафтогазоносні райони	Мінерально-сировинні ресурси (або корисні копалини), паливні корисні копалини, вугілля, природний газ, нафта, торф, сланці	

№ уроку	Дата	Тема уроку	Зміст уроку
18		Рудні корисні копалини	Рудні корисні копалини (руди)
19		Нерудні корисні копалини. Раціональне використання мінерально-сировинних ресурсів	Нерудні корисні копалини. Господарська оцінка мінерально-сировинних ресурсів, проблеми їх раціонального використання та охорони. Особливості геологічної будови, рельєфу та мінеральних ресурсів своєї місцевості (населеного пункту і його околиць). Практична робота 4 (закінчення)
20		Узагальнення, перевірка і корекція знань за темою «Рельєф, тектонічна та геологічна будова, мінеральні ресурси»	
Тема 2. Клімат і кліматичні ресурси			
21		Основні кліматотвірні чинники та їх взаємодія	Основні кліматотвірні чинники. Вплив на клімат України радіаційного чинника. Вплив на клімат України циркуляційного чинника. Вплив на клімат України характеру підстиляючої поверхні
22		Основні кліматичні показники	Температура повітря. Атмосферні опади та їхній річний хід. Розподіл вітрів переважаючих напрямків. Практична робота 5. Визначення вологості повітря за заданими показниками
23		Практична робота 6. Встановлення особливостей клімату різних регіонів України за аналізом карт та кліматичних діаграм	
24		Кліматичні ресурси. Кліматичні сезони. Неприятливі погодно-кліматичні явища	Кліматичні ресурси. Кліматичні сезони. Неприятливі погодно-кліматичні явища
25		Метеорологічна служба. Охорона повітря	Прогнозування змін погоди. Зміни клімату. Вплив погодно-кліматичних умов на життя і господарську діяльність людини. Охорона атмосферного повітря. Особливості клімату своєї місцевості
Тема 3. Води суходолу і водні ресурси			
26		Склад вод суходолу. Будова річкової долини. Вплив рельєфу на річки	Склад вод суходолу. Поверхневі води. Річки. Будова річкової долини. Частина річки. Падіння і похил річки. Річкові системи та річкові басейни
27		Річковий стік і його характеристики. Живлення і режим річок	Відмінності розподілу річкового стоку по території України. Густота річкової мережі. Витрати води й об'єм стоку. Відмінності річок різних частин України за джерелами водного живлення. Водний режим річок України

Географічна номенклатура	Ключові поняття	Домашнє завдання
Криворізький залізорудний басейн, Кременчуцьке родовище залізних руд, Придніпровський марганцеворудний басейн, Іршанське родовище титанових руд, Побузький хромітово-нікелеворудний район	Рудні корисні копалини (руди), залізна руда, марганцева руда, хромова руда, нікелева руда, титанова руда	
Артемівське, Слов'янське, Солотвинське родовища кам'яної солі, Калуське родовище калійної солі, Яворівське родовище сірки, Завалівське родовище графіту	Нерудні (або неметалеві) корисні копалини, кам'яна сіль, калійна сіль, сірка, графіт	
	Сонячна енергія, циркуляція атмосфери, підстиляюча поверхня, повітряні маси, атмосферний фронт, циклон, антициклон	
	Температура повітря, вологість повітря, опади, коефіцієнт зволоження	
	Кліматичні ресурси, кліматичні сезони, посуха, суховій, пилові та чорні бурі, сильні вітри, хуртовина, ожеледь, туман, гроза, град, заморозки, посуха	
	Погода, температура повітря, вологість повітря, опади	
Дніпро, Сіверський Донець, Південний Буг, Дністер, Дунай	Поверхневі води, річка, річкова долина, річище, заплава, тераси, корінний берег, меандри, пороги, водоспади, падіння річки, похил річки, річкова система, річковий басейн, вододіл	
	Річковий стік, живлення річок, режим річок, витрати води, об'єм стоку, повінь (водопілля), паводок, межень	

№ уроку	Дата	Тема уроку	Зміст уроку
28		Озера, болота, водосховища, підземні води. Водні ресурси та їхнє раціональне використання	Озера. Болота. Водосховища. Канали, зрошувальні системи. Підземні води. Забезпечення України та її частин водними ресурсами. Проблеми використання і охорони водних ресурсів. Практична робота 7. Позначення на контурній карті найбільших річок, озер, водосховищ, каналів, боліт України
29		Узагальнення, перевірка і корекція знань за темами «Клімат і кліматичні ресурси», «Води суходолу і водні ресурси»	
Тема 4. Ґрунти та ґрунтові ресурси			
30		Умови ґрунтоутворення. Найпоширеніші типи ґрунтів	Ґрунт і умови ґрунтоутворення
31		Закономірності поширення ґрунтів. Ґрунтові ресурси	Закономірності поширення ґрунтів на території України. Ґрунтові ресурси та їх охорона
32		Практична робота 8. Порівняльний аналіз різних типів ґрунтів України	
Тема 5. Рослинність. Тема 6. Тваринний світ України			
33		Закономірності поширення типів рослинності	Типи рослинності. Закономірності поширення типів рослинності. Вплив господарської діяльності на рослинність. Червона книга України
34		Закономірності поширення тваринного світу	Різноманітність тваринного світу. Фауністичні комплекси. Наслідки впливу людської діяльності на тваринний світ
35		Узагальнення, перевірка і корекція знань за темами «Ґрунти та ґрунтові ресурси», «Рослинність», «Тваринний світ України»	
Тема 7. Ландшафти України			
36		Поняття про ландшафт. Карта «Ландшафти України»	Природно-територіальний комплекс (ландшафт). Чинники ландшафтоутворення. Класифікація природних ландшафтів України. Дослідження ландшафтів
37		Районування природних ландшафтів. Антропогенні ландшафти	Поняття про фізико-географічне районування. Критерії виділення одиниць фізико-географічного районування. Значення фізико-географічного районування. Антропогенні ландшафти

Географічна номенклатура	Ключові поняття	Домашнє завдання
Озера (Ялпуг, Сасик, Шацькі, Синевир); лимани (Дніпровсько-Бузький, Молочний, Дністровський); водосховища (Київське, Канівське, Кременчуцьке, Каховське, Дніпровське, Дніпродзержинське); канали (Північнокримський, Дніпро—Донбас, Каховський); артезіанські басейни (Дніпровсько-Донецький, Волино-Подільський, Причорноморський)	Озеро, болото, водосховище, канал, підземні води, водні ресурси, водний баланс	
	Ґрунт, умови ґрунтоутворення, структура ґрунту, ґрунтові горизонти, родючість, карта ґрунтів України	
	Ґрунтові ресурси, дерново-підзолисті ґрунти, сірі лісові ґрунти, чорноземи (опідзолені, типові, звичайні, південні), каштанові ґрунти	
	Типи рослинності: лісова, лучна, степова, болотна, прибережно-водна, водна, Червона книга України	
	Фауністичні комплекси	
	Природно-територіальний комплекс, ландшафт, чинники ландшафтоутворення, класифікація природних ландшафтів: клас — тип і підтип — вид	
	Фізико-географічне районування, одиниці районування: країна, зона, підзона, край, область, район, антропогенний ландшафт	

№ уроку	Дата	Тема уроку	Зміст уроку
38		Природна зона мішаних лісів	Особливості географічного положення та природних компонентів. Ландшафти. Природні ресурси й екологічні проблеми зони. Фізико-географічні відмінності
39		Природні зони широколистяних лісів та лісостепу	Географічне положення та межі зон. Чому в межах зони лісостепу поєднуються ліси та степи? Фізико-географічні краї зони широколистяних лісів і лісостепу
40		Степова природна зона колись і тепер	Географічне положення та умови формування ландшафтів. Причини безлісся степу. Зміни ландшафтів під впливом діяльності людини. Охорона природи. Підзони степової зони
41		Практична робота 9. Складання порівняльної характеристики природних зон України (за вибором)	
42		Українські Карпати: загальні риси природних умов і висотна поясність ландшафтів	Розміри та географічне положення. Найважливіші риси геологічної будови й рельєфу. Особливості клімату Карпат. Загальні риси рослинного покриву. Висотна поясність в Українських Карпатах
43		Кримські гори: загальні риси природних умов і висотна поясність ландшафтів	Рельєф, геологічна будова, корисні копалини. Особливості клімату, вод, ґрунтового покриву. Загальні риси органічного світу. Висотні пояси в межах різних схилів Кримських гір
44		Природні умови і ресурси Чорного та Азовського морів	Загальна характеристика природних комплексів морів. Взаємозв'язки в системі «моря — прибережний суходіл». Природні ресурси й господарське використання морів
Тема 8. Природокористування			
45		Природно-ресурсний потенціал України та його використання	Класифікація природних ресурсів, їх використання. Мінеральні ресурси, їх використання й охорона. Земельні ресурси, їх використання й охорона. Водні ресурси і їх використання. Лісові ресурси і їх використання. Рекреаційні ресурси
46		Природно-заповідний фонд і національна екологічна мережа України	Законодавчі акти про природно-заповідний фонд України. Національна екологічна мережа України. Практична робота 10. Позначення на контурній карті об'єктів природно-заповідного фонду України

Географічна номенклатура	Ключові поняття	Домашнє завдання
Волинське Полісся, Житомирське Полісся, Київське Полісся, Чернігівське Полісся, Новгород-Сіверське Полісся, Шацький природний національний парк, Черемський природний заповідник, Рівненський природний заповідник		
Дністровсько-Дніпровський лісостеповий край, Лівобережно-Дніпровський лісостеповий край, Середньоруський лісостеповий край		
Північностепова підзона, середньостепова підзона, південностепова підзона, біосферний заповідник Асканія-Нова, Дунайський біосферний заповідник, Дніпровсько-Орільський природний заповідник, Азово-Сиваський національний парк, національний парк «Святі гори», національний парк «Великий Луг»		
Гори Говерла, Бребенескул, Піп-Іван; масив Чорногора, Рахівські гори, Чивчинські гори, Вулканічний хребет		
Зовнішнє пасмо, Внутрішнє пасмо, Головнє пасмо, Бабуган-яйла з горою Роман-Кош		
Чорне море, Азовське море	Солоність, течія, протока, затока	
	Природокористування, природні ресурси, мінеральні ресурси, земельні ресурси, водні ресурси, лісові ресурси, рекреаційні ресурси	
Біосферні заповідники: Асканія-Нова, Карпатський, Дунайський і Чорноморський; природні заповідники: Карадазький, Український степовий, Медобори, Канівський, Поліський; національні	Природно-заповідний фонд, національна екологічна мережа, природний заповідник, біосферний заповідник, національний природний парк, регіональний ландшафтний парк, заказник,	

№ уроку	Дата	Тема уроку	Зміст уроку
47		Моніторинг навколишнього середовища	Сутність моніторингу. Природокористування в умовах сталого розвитку
48		Узагальнення, перевірка і корекція знань за темами «Ландшафти України», «Природокористування»	
<b>РОЗДІЛ IV. НАСЕЛЕННЯ УКРАЇНИ ТА СВІТУ</b>			
49		Кількість населення у світі та Україні	Сучасна кількість населення світу і України. Природний рух населення. Типи відтворення населення. Демографічна політика. Аналіз показників природного руху населення в Україні. Зміни кількості населення у світі й Україні. Практична робота 11. Обчислення показників природного та механічного руху населення в різних регіонах України (початок)
50		Механічний рух (міграції) населення. Українська діаспора	Поняття про механічний рух (міграції) населення. Причини і наслідки зовнішніх міграцій у світі. Українська діаспора. Сучасні зовнішні міграції в Україні. Внутрішня міграція. Практична робота 11. Обчислення показників природного та механічного руху населення в різних регіонах України (завершення)
51		Статеві-віковий склад населення світу	Статеві структура населення світу. Вікова структура населення світу і країн із різним типом відтворення. Тривалість життя населення світу і різних країн
52		Практична робота 12. Аналіз статеві-вікових пірамід України та окремих країн світу	
53		Густота населення в різних частинах світу й України	Густота населення та закономірності її розподілу у світі. Густота населення України, її територіальні відмінності
54		Розселення населення у світі	Поняття про розселення населення. Історія формування мережі розселення. Міські населені пункти. Урбанізація. Міське населення
55		Міські поселення й міське населення в Україні	Міські поселення в Україні. Міське населення в Україні. Урбанізація

Географічна номенклатура	Ключові поняття	Домашнє завдання
природні парки: Карпатський, Шацький, Синевир, Подільські Товтри; регіональний ландшафтний парк «Меотіда», дендрологічні парки: «Софіївка» (місто Умань), «Олександрія» (місто Біла Церква), Тростянецький (Ічнянський район Чернігівської області); широтні національні екологічні коридори: Поліський, Галицько-Слобожанський, Південноукраїнський і Прибережноморський	пам'ятки природи, заповідне урочище, ботанічний сад, дендрологічний парк, зоологічний парк, парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва	
	Екологічна ситуація, моніторинг навколишнього середовища	
Китайська Народна Республіка, Республіка Індія, Сполучені Штати Америки, Індонезія, Бразилія	Демографія, природний рух (відтворення) населення, типи відтворення населення, демографічна політика, демографічний перехід, демографічний вибух, демографічна криза, депуляція	
	Механічний рух (міграції) населення, еміграція, імміграція, діаспора, сальдо міграцій, маятникові міграції	
	Статеві структура населення, вікова структура населення	
	Густота населення	
Нью-Йорк, Лос-Анджелес, Чикаго, Лондон, Париж, Франкфурт, Мілан, Гонконг, Сінгапур, Токіо; Токайдо, Босваш, Чипітс, Сансан, Англійський мегалополіс, Рейнський мегалополіс	Розселення, населений пункт, місто, урбанізація, субурбанізація, рурбанізація, агломерація, мегалополіс	
Київ, Харків, Одеса		

№ уроку	Дата	Тема уроку	Зміст уроку
56		Сільське населення й сільські поселення в Україні	Сільське населення. Сільське розселення. Проблеми сільського розселення і його дослідження
57		Расовий та етнічний склад населення світу	Расовий склад населення Землі. Етнічний склад населення Землі. Поділ країн за етнічним складом. Найпоширеніші мовні сім'ї і мовні групи світу. Запобігання міжетнічним конфліктам у світі, державах, міжособистісних відносинах
58		Етнічний склад населення України	Переписи населення як анкетування з питань етнічного походження. Найбільші етнічні групи населення України за результатом перепису 2001 р. Корінні народи й національні меншини в Україні
59		Релігійний склад населення світу та України	Релігійний склад населення світу. Релігійний склад населення України
60		Зайнятість населення у світі	Поняття, пов'язані з оцінкою населення як економічної категорії. Кількість економічно активного населення і безробіття у світі. Структура зайнятості населення у країнах різних соціально-економічних типів
61		Трудові ресурси й зайнятість населення в Україні	Характеристика економічно зайнятого населення в Україні. Поняття про трудові ресурси. Регіональні відмінності в забезпеченні ними. Соціально-професійна структура населення. Проблеми зайнятості населення України
62		Узагальнення, перевірка і корекція знань за розділом «Населення України та світу»	
<b>РОЗДІЛ V. ПРИРОДА ТА НАСЕЛЕННЯ СВОГО АДМІНІСТРАТИВНОГО РЕГІОНУ</b>			
63		Географічне положення, адміністративно-територіальний устрій, історія формування і розвитку	Географічне положення, його переваги та недоліки. Особливості адміністративно-територіального устрою, місцеві громади. Історія формування і розвитку
64		Особливості природних умов і ресурсів	Компоненти природи. Природні ландшафти, взаємозв'язки між їх компонентами. Антропогенні чинники їх формування. Мінеральні, земельні, водні, лісові, рекреаційні ресурси
65		Природокористування. Об'єкти природно-заповідного фонду	Екологічна ситуація, її вплив на життєдіяльність населення регіону. Об'єкти природно-заповідного фонду. Раціональне використання природних ресурсів та охорона довкілля
66		Населення	Кількість, структура населення та чинники, що на неї впливають: природний і механічний рух. Етнічний склад населення. Особливості зайнятості населення. Рівень урбанізації та населені пункти регіону

Географічна номенклатура	Ключові поняття	Домашнє завдання
	Село, хутір	
Індія, Індонезія, Росія, Китай, Пакистан, Нігерія	Людські раси, етнос, народ, мовна сім'я	
	Етнічні групи, корінні народи, національні меншини	
	Релігія, християнство, іслам, буддизм	
	Економічно активне населення, економічно неактивне населення, безробітні	
	Трудові ресурси, демографічне навантаження	
	Адміністративно-територіальні одиниці України, райони, населені пункти	
	Рельєф, геологічна будова, клімат, поверхневі й підземні води, ґрунтово-рослинний покрив, тваринний світ	
	Природокористування, ресурси: природні, мінеральні, земельні, водні, лісові, рекреаційні	
	Густота населення, природний рух, механічний рух, урбанізація, зайнятість населення, статова структура населення, вікова структура населення	



№ уроку	Дата	Тема уроку	Домашнє завдання
67		Узагальнення, перевірка і корекція знань за розділом «Природа та населення свого адміністративного регіону»	
68		Узагальнююче повторення	
69			
70			